

i skutečnou hodnotu zůstavitelova podílu na společenském jmění (čl. 131 obch. zák.), čímž bude také zároveň vyhověno požadavku § 97 nesp. říz., by inventář vykazoval přesný a úplný seznam veškerého movitého i nemovitého jmění, v jehož držení byl zůstavitel v čase úmrtí, a zároveň i cenu zůstaveného majetku v téže době (srov. rozhodnutí čis. 3710 a 5022 sb. n. s.). Jest samozřejmo, že pozůstalostní soud bude moci po případě z úřadu uvažovati o tom, zda má býti účetní uzávěrka na základě obchodních knih přezkoumána přísežnými znalci (§ 106 nesp. říz.), poněvadž jako dědicové jsou účastněni také nezletilci. Ale ani dědicům nemůže býti zamezeno, ježto jim přísluší též práva jako zůstaviteli, by nezažali k rozvaze stanovisko. Vyskytnou-li se mezi representanty zesnulého společníka a ostatními společníky nesrovnalosti, lze je odstraniti podle § 106 nesp. říz. zase jen přivzetím znalců. Jde-li tu ovšem o sporné body, jest podle § 2 čis. 7 nesp. říz. vyříditi věc v řízení sporném. Že se zjišťování zůstavitelova podílu na jmění společnosti dotýká úzce zájmů ostatních zbývajících společníků a že jest proto nutno v tomto směru pokládati je za účastníky, plyne již z povahy věci a vystihl to i prvý soud v podstatě správně. Rekursní soud dotýká se této otázky jen nepřímou, ač z důvodů napadeného usnesení lze vyčísti, že se připojuje k témuž názoru. Jinak však právem usnesení prvního soudu zrušil, jak vyplývá z toho, co bylo již uvedeno.

Čís. 10209.

Odporují-li si přihlášky dědiců ze zákona, jest na pořad práva poukázati vzdálenějšího příbuzného. Výslechu stran podle § 126 nesp. říz. není třeba, projeví-li a odůvodnily-li účastníci svá stanoviska již ve stížnostech.

Pozůstalostní soud rozhoduje sám o pozůstalostním jmění, maje při tom z úřadu na zřeteli všechny účastněné zájmy.

Je-li více dědiců, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, není tu dosud společenství podle § 825 obč. zák., lze však aspoň obdobně použiti ustanovení § 833 a násl. obč. zák., ač zase ne do té míry, že by musela býti nastoupena cesta sporu v každém případě, kde nedojde ke shodě spoludědiců. Vyžaduje-li to zájem pozůstalosti, může pozůstalostní soud ustanoviti podle § 836 obč. zák. správce pozůstalosti, ovšem jen na dobu, dokud se dědici nedohodnou o správě pozůstalosti, přenechané jim soudem.

Pozůstalostním soudem musí býti schválena nejen opatření zmíněná již v zákoně, nýbrž i jiná důležitá opatření, týkající se správy pozůstalosti. Schválení neznamená prosté vzetí na vědomí, nýbrž opatření dědice jako správce pozůstalosti není právně účinné, dokud nebylo schváleno pozůstalostním soudem. Ve schválení nové pachtovní smlouvy jest i schválení zrušení staré smlouvy.

(Rozh. ze dne 9. října 1930, R I 567/30.)

K pozůstalosti po majiteli panství Vilému K-ovi přihlásili se za dědice ze zákona matka zůstavitelova Charlotta K-ová, bratr a sestra zůstavitelovi Jindřich K. a Josefina Sch-ová a synovec zůstavitelův Alexander K. Správa pozůstalosti byla svěřena všem dědicům. První tři dědici prodali své dědické podíly (§ 1278 obč. zák.) Františku J-ovi, Alexander K. prodal svůj dědický podíl Vilému P-ovi st., a jeho synům Vilému P-ovi ml. a Josefu P-ovi. Kupitelé dědického podílu Alexandra K-a popírajíce dědický nárok Charlotty K-ové navrhli, by jeden z dědiců (Alexander K. nebo Charlotta K-ová) byl poukázán na pořad práva. František J. oznámil pozůstalostnímu soudu, že ustanovil Eduarda S-a úředníkem pro lesní správu velkostatku a že propachtoval dvůr manželům K-ovým. Pozůstalostní soud 1. zamítl návrh P-ových, by jeden nebo druhý dědic byl poukázán na pořad práva, 2. vzal jako výkon řádné správy na vědomí, že František J. ustanovil Eduarda S-a úředníkem pro lesní správu velkostatku a poukázal P-ovy, by námitky proti tomuto opatření uplatnili po případě pořadem práva a 3. schválil pachtovní smlouvu ze dne 14. února 1930, kterou uzavřel František J. ohledně dvora s manželý Karlem a Marií K-ovými. Rekursní soud k rekursu P-ových zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by dále po zákonu jednal a znovu rozhodl. Důvody: K čís. 1. Soud první stolice, zamítaje návrh ad 1., vychází se stanoviska, že rozpor mezi dědickými přihláškami jest možný jen při střetnutí se dědickými důvody, o čemž prý nelze v projednávaném případě mluvit, poněvadž všichni dědici opřeli svou dědickou přihlášku o zákon. Toto stanovisko jest však právně mylné a nemůže obstáti. Že tomu tak, vyplývá zcela jasně z ustanovení § 126 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák., jež v prvním svém odstavci má na mysli případy, kde se střetly dědické přihlášky z dědické smlouvy, z poslední vůle a ze zákona, kdežto v odstavci druhém jedná o případech, kde si navzájem odporují přihlášky dědiců z poslední vůle, nebo dědiců ze zákona, tedy přihlášky dědiců těch neb oněch. Z toho plyne, že si mohou odporovati i dědické přihlášky ze zákona. Při opačném výkladu neměl by druhý odstavec § 126 nesp. říz. smysl a byl by zcela zbytečný. O rozpor mezi přihláškami dědiců ze zákona jde však i v projednávaném případě, poněvadž stěžovatelé upírají Charlottě K-ové právo, by se přihlásila k pozůstalosti svého manžela ze zákona, čímž upírají právo to i jejímu právnímu nástupci Františku J-ovi. Měl proto soud první stolice zahájit řízení podle § 126 nesp. říz. a rozhodnouti, kdo z dědiců, jichž přihlášky ze zákona si odporují, má žalovati. Opatření to bylo na místě již proto, že, dokud nebude pravoplatně rozřešena otázka, zda jest Charlotta K-ová dědičkou ze zákona, či zda se bude musiti spokojiti s povinným dílem, který jí byl v poslední vůli odkázán, nebude lze pozůstalost odevzdati, poněvadž odevzdací listina musí podle § 174 druhý odstavec nesp. říz. vyznačiti i poměr, podle něhož jsou dědici na dědictví zúčastněni. K čís. 2. I stěžovatelé i jejich spoludědic František J. dopouštějí se chyby, zastávající názor, že jejich právní poměr k pozůstalosti Viléma K-a jest posuzovati podle předpisů o společném vlastnictví (§§ 825—858 obč. zák.). A do téže chyby upadl i soud první sto-

lice. V tom s nimi nelze souhlasiti. Zákon, upravuje v §§ 825—858 obč. zák. poměry společenství, předpokládá, že podílníci jsou již skutečnými vlastníky společné věci. O vlastnictví dědiců před odevzdáním a rozdělením pozůstalosti nelze však mluvit. Dokud není pozůstalost odevzdána a dědictví rozděleno, mohou přihlásivší se dědici pozůstalost, byla-li jim její správa pozůstalostním soudem svěřena, spravovati, práva vlastnického (spoluvlastnického) správou však nenabývají. O pozůstalostním jmění rozhoduje jen pozůstalostní soud. Dokud jsou dědici za jedno, bude míti pozůstalostní soud jen zřídka příčinu, by se postavil proti souhlasným návrhům dědiců, jakmile však mezi dědici není shody, musí rozhodnouti, a to tak, by byly chráněny zájmy pozůstalosti, nikoli zájmy jednotlivých dědiců. Tak ustanovuje předpis § 145 nesp. říz. Neplatí proto v pozůstalostním řízení předpis § 836 obč. zák. a pozůstalostní soud nemůže opatření jednoho dědice týkající se pozůstalosti, jakž tomu bylo i při ustanovení správce Eduarda Š-a, vzítí prostě na vědomí, nýbrž může opatření to, bylo-li o ně žádáno, buď předem anebo dodatečně schváliti, nebo mu odepřiti schválení. Že si při tom musí počínati bedlivě, netřeba zvláště zdůrazňovati, uváží-li se, že nese za své rozhodnutí plnou zodpovědnost. Z toho dále vyplývá, že nebylo příčiny, by stěžovatelé byli se svými námitkami proti ustanovení Eduarda Š-a správcem odkazováni na pořad práva. K čís. 3. Totéž platí i o schválení pachtovní smlouvy, jejíž uzavření, jde-li o spoluvlastníky, lze čítati zpravidla k úkonům řádné správy a užívání kmenové podstaty (§ 833 obč. zák.), za okolností však za důležitou změnu po rozumu ustanovení § 834 obč. zák. Ani tu nerozhoduje většina podle výše podílů, nýbrž jen zájem pozůstalosti. K tomu jest dodati, že, jde-li o zrušení staré a uzavření smlouvy nové, smlouvy pachtovní, musí býti dříve zrušení staré smlouvy pozůstalostním soudem schváleno, poněvadž bez tohoto schválení zrušení smlouvy, na němž se jen jeden z více dědiců se starým pachtýřem dohodl, nemá právní účinek pro pozůstalost.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Františka J-a a změnil napadené rozhodnutí v ten rozum že se I.) Vilém P. st., Vilém P. ml. a Josef P. jako právní nástupci zákonného dědice Alexandra K-a odkazují s odporem proti dědické přihlášce Charlotty K-ové na pořad práva s tím, by vykážali do třiceti dnů, že podali žalobu, jinak by se k jejich vlastní dědické přihlášce při projednávání pozůstalosti jen potud přihlíželo, pokud není s přihláškou Charlotty K-ové v rozporu; II.) ustanovení Eduarda Š-a lesním správcem velkostatku pozůstalostně schvaluje; III.) obnovuje se usnesení prvního soudu v bodu III., že se pachtovní smlouva ze dne 14. února 1930 pozůstalostně schvaluje.

Důvody:

ad I.) Usneseními prvního soudu ze dne 20. srpna 1927, rekursního soudu ze dne 9. září 1927 a nejvyššího soudu ze dne 11. listopadu 1927 bylo rozhodováno jen o formální otázce, zda i dědická přihláška Charlotty K-ové má býti přes to, že se podle tvrzení spoludědice Alexandra

K-a neopírá o platný dědický důvod, přijata na soud. Otázka ta musila býti podle jasných předpisů §§ 122 a 125 nesp. říz. rozřešena kladně. O další otázce, zda Charlottě K-ové přísluší osobovaný si, ale spoludědicem popřený dědický nárok ze zákona, nebylo a ani nemohlo býti oněmi usneseními platně rozhodnuto, poněvadž rozřešení této otázky může se, jak správně vysvětlil rekursní soud, podle §§ 125 a 126 nesp. říz. státi jen sporem. Nejde tedy, jak se dovolací rekurs snaží dolíčiti, o věc již právoplatně rozsouzenou, a nemá stěžovatel pravdu ani v tom, že si dědické přihlášky neodporují, neboť vedle Charlotty K-ové má Alexander K. zákonný dědický nárok jen na šestinu pozůstalosti, nebude-li však uznáno její zákonné dědické právo, připadne mu dědickým právem třetina pozůstalosti. S rekursním soudem nelze souhlasiti jen potud, pokud ukládá prvému soudu, by ve věci dále jednal, ač věc jest již zralá k rozhodnutí. Výslechu stran podle § 126 nesp. říz. není již potřebí, poněvadž obě strany projevily a odůvodnily svá stanoviska dostatečně již ve stížnostech. Na žalobu byli podle § 126 nesp. říz. odkázáni právní nástupci Alexandra K-a, poněvadž se přihlášený dědický nárok Charlotty K-ové opírá o jasná ustanovení §§ 536, 726 a 735 obč. zák., a jest na jejím odpůrci, by prokázal neplatnost tohoto dědického důvodu.

ad II.) Podle § 145 nesp. říz. jest dědic, jemuž byla přenechána správa pozůstalosti, jen správcem pozůstalosti pod soudním dozorem. Pozůstalostní soud rozhoduje sám, jak správně vyřkl již rekursní soud, o pozůstalostním jmění a má míti při tom na zřeteli, a to z úřadu, všechny zájmy přicházející v úvahu, tedy nejen zájmy dědiců, nýbrž i případných pozůstalostních věřitelů, jakož i zájmy osob, jichž pohledávky vznikají z vedení správy na účet pozůstalosti. Je-li tu více dědiců, jimž byla správa přenechána, jest ovšem správným názor, že tu není dosud ještě společenství podle § 825 obč. zák., ježto vlastnictví pozůstalosti nepřisluší před odevzdáním dědicům a proto neplatí předpisy k tomu se vztahující, přes to však není závady, by nemohlo býti použito aspoň obdobně ustanovení § 833 a násl. obč. zák., ač ne zase do té míry, že by musila býti nastoupena cesta sporu v každém případě, kde nedojde ke shodě spoludědiců. Vždyť právě z toho, že pozůstalostnímu soudu náleží podle zákona, by dbal i z úřadu o to, by správa pozůstalosti byla řádně vedena, vyvěrá jeho další povinnost, by učinil v každé době opatření, které by odpomohlo, nebyla-li správa řádně vedena. Z toho dále vyplývá, že jest pozůstalostnímu soudu dbáti i toho, by správa pozůstalosti netrpěla ani tím, že se dědici, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, nemohou dohodnouti o způsobu správy. V takovém případě však, nelze-li mezi dědici jako správci pozůstalosti dosíci dohody v otázce správy, není na místě odkazovati účastníky na pořad práva, nýbrž jest pozůstalostnímu soudu rozhodnouti, a to tak, jak vyžadují všechny ony zájmy, kterých jest soudu dbáti, jak bylo již shora řečeno. Ba pozůstalostnímu soudu by nemohlo býti v takovém případě ani zabráněno, by, vyžadoval-li by to zájem pozůstalosti, neustanovil za tím účelem, by zamezil škody z neshody dědiců, podle obdoby § 836 obč.

zák. správce pozůstalosti, ovšem jen na dobu, pokud se dědici nedohodnou o správě pozůstalosti, přenechané jim soudem. Řečená povinnost, uložená zákonem pozůstalostnímu soudu, přináší s sebou, že musí býti soudem pozůstalostním schválena nejen opatření, zmíněná již v zákoně, třebaš ne výčetmo (§ 145 nesp. říz.), nýbrž i jiná důležitá opatření, týkající se správy pozůstalosti, o něž jde i v projednávaném případě. Schválení to nemá význam prostého vzetí na vědomí opatření, které učinil dědic jako správce pozůstalosti, nýbrž jím opatření nabývá teprv platnosti, což znamená, že není právně účinným opatření dědice, nebylo-li schváleno pozůstalostním soudem. S hlediska zásad právě naznačených pochybil první soud jen potud, že vzal ustanovení lesního správce Š-a prostě na vědomí, kdežto je měl schváliti, dále že odkázal spoludědice P-ovy na pořad práva, ač jest při správě pozůstalosti podle § 145 nesp. říz. vyloučen. Ve věci samé, o potřebě ustanoviti nového lesního správce, není mezi stranami sporu, proti osobě nově ustanoveného správce nebylo uvedeno nic podstatného, neboť nemůže býti jeho ustanovení na újmu, že jest sešvakřen s ing. J-em, jenž nabyl koupí značné většiny pozůstalosti, ani, že byl určen pro tento úřad Státním pozemkovým úřadem. Ve kterém směru by bylo potřebí doplniti řízení, nelze ani z napadeného rozhodnutí ani ze spisů seznati. Nařídil-li rekursní soud, by bylo doplněno řízení, snad proto, by ing. Fr. J. mohl návrh, by ustanovení Eduarda Š-a lesním správcem bylo vzato na vědomost, změnití a navrhnouti schválení tohoto opatření, jest příkaz zbytečný, neboť v návrhu jest již návrh na schválení. Bylo proto změnití usnesení prvního i rekursního soudu, jak se stalo.

III.) Z týchž důvodů bylo obnoviti usnesení prvního soudu o novém propachtování dvora J. bez dalšího šetření. Nelze souhlasiti s názorem, že před schválením nové pachtovní smlouvy musí býti výslovně schváleno zrušení staré smlouvy, neboť to i ono schválení může se státi současně, a ve schválení nové smlouvy jest již schválení zrušení staré smlouvy. Záleží jen na tom, zda nová smlouva jest pro pozůstalost výhodná, o čemž nemůže býti při srovnání obou smluv pochyby. Pachtovní jistota nových pachtýřů jest stejně vysoká, jako jistota pachtýřů dřívějších, nové pachtovné, jež nemá klesnouti pod 15 dolarů za hektar, jest však značně vyšší než dřívější pachtovné 11 dolarů za hektar. Vedlejší ustanovení obou smluv jsou v podstatě stejná. Ani tu není, co by potřebovalo ještě vyšetření. Námitka zmatečnosti, spatřované v tom, že nebyly obě strany slyšeny současně o novém propachtování, jest lichá, neboť § 2 č. 5 nesp. říz. přikazuje sice výslech všech účastníků o podstatných okolnostech, nikoli však současnost výslechu, tím méně sporné jednání. Usnesení prvního soudu bylo proto obnoveno.

Čís. 10210.

Nestačí-li soudu nabídnuté osvědčení pro objasnění otázky jsoucnosti zajišťovaného nároku, jest oprávněn žádati potřebná osvědčení. Navrhovatel nemusí již v žádosti o prozatímní opatření učiniti návrh, by